

September 2015

Na een extra lange afwezigheid wegens ongeoorloofd verzuim van uw verslaggever in juni en door de zomervakantie is er weer van alles te vertellen over het verzagen van de dikke eik uit Joure. Maar eerst was er nummer één van die partij. Die was iets minder dik zodat hij zonder bijzondere problemen door het grote raam tot een blok van 59cm kon worden gezaagd.

Op de foto is de grote slede al teruggetrokken naar de hellingzijde van de zaagvloer. In de volgende stap moest dat blok nog een keer met twee zagen tot een vierkant blok worden verzaagd. Daarna moest het naar de middenslee worden verplaatst (links buiten de rand van de foto) om het te verzagen tot platen van 10cm dik.

“Houtzagen is omgaan met zware voorwerpen” pleegt Jan te zeggen. Dat is ook een waarschuwing voor rollende en vallende brokken: we moeten dus altijd op enige afstand **naast** een zware last staan. Stalen neuzen aan de werkschoenen bieden lang niet altijd voldoende bescherming. Zelfs een gecertificeerde - weliswaar oude - ketting kan onverwacht breken. In dit geval was het vierkante blok zo'n 45 graden naar de middenslee gedraaid en het hing op ongeveer 15cm boven de vloer aan een Weston-takel. Na een rukje aan de handketting om het blok op de vloer te laten zakken, knapte een schakel van de kettingstrop. We schatten het blok op ongeveer 500kg en volgens het testlabel was de ketting getest op 680kg - had dus moeten kunnen, dachten we (achteraf).

De zwakste schakel vertoonde een zeer merkwaardig breukvlak: twee brossere vlakjes en twee gladde vlakjes met een S-vormige scheidingslijn. Het lijkt erop dat de gladde vlakjes nooit goed op elkaar gesmeed zijn geweest...

Ondertussen is de halve dikke eik (2) met één zaag in twee kwarten gezaagd en vervolgens door het middenraam tot dikke planken.

De overblijvende driehoekige stukken gingen naar de kleine slede om er te zijner tijd voor eigen gebruik drooglatjes van te maken. Het producthout ligt nu aan de zuidkant van de molen opgestapeld onder dekzeilen

Eind augustus waren we bezig met voorbereidingen om de kwarten van de tweede helft van de stam naar het middenraam te verplaatsen. Door de ongebruikelijke vorm van de halve stam had de zaagsnede bij het terugtrekken van de grote slede de neiging zichzelf dicht te knijpen zodat de zaag zeer veel wrijving ondervond en de molen vastliep! Een dunne wig in de zaagsnede bleek nog niet voldoende. Het probleem zat aan de onderkant: ook daar moet de zaagsnede worden open gehouden met een wig!

Maar ook dat was nog niet alles. Door het grote gewicht van de stam werd de slee ter plaatse van de raamstijlen zover naar beneden gedrukt dat sommige glij-neuten daar bleven haken achter de rails (linksonder op de foto links).

Ten slotte bleek de slede bij het terughalen door middel van het trekoog aan de grote leier (rechtsonder op onderstaande foto) te vervormen van een rechthoek tot een parallellogram. Omdat de slee daardoor smaller wordt, kwamen de verticale sleeneuten klem te zitten in de railparen. Dit kon worden opgelost door de terughalkabel te verplaatsen naar het midden van het sleehoofd.

Al met al hebben we weer heel wat bijgeleerd over praktijkproblemen die niet behandeld worden in de leerboeken! Anderzijds vroegen veel bezoekers zich af tijdens het oplossen van de hier besproken problemen waarom de molen niet draaide. Het geeft dan met geïnteresseerden de mogelijkheid de diepte van het houtzaagwezen in te gaan. Het grote aantal vertelminuten konden we terugvinden in de toename van het gewicht van de molenpot...

De zomertijd vloog voorbij door de vele bezoekers die de molen opzochten om de bloedhitte te ontvluchten. De afwisseling met een paar stormen, grote plensbuien en de hierboven beschreven problemen hebben de productie flink vertraagd. Het wordt hoog tijd voor het winderige herfstseizoen.

